

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה 14.2 – ניהול הליך פלילי ומשמעתי נגד רופאים או בעלי מקצוע רפואי אחר בגין רשלנות מקצועית	
27 יוני 1989 ; 15 יוני 1990 ; 16 אוגוסט 1994 ; 5 נובמבר 1995 ; 21 מרץ 1996 ; 1 ינואר 2003	עדכון אחרון : ז' חשון תשפ"ב, 13 אוקטובר 2021

14.2 ניהול הליך פלילי ומשמעתי נגד רופאים או בעלי מקצוע רפואי אחר בגין רשלנות מקצועית

1. חקירת משטרה הנוגעת לרשלנות רפואית הינה מעצם טבעה חקירה מסובכת וקשה. ככלל, לא ניתן להגיע לממצאים בחקירה שכזו ללא קבלת חוות דעת מקצועית המצביעה על הסטנדרטים הרפואיים המקובלים בתחום המשמש נושא לחקירה, ועל מידת הסטייה מסטנדרטים אלה, שאותה ניתן לייחס לרופא שלגביו מנוהלת החקירה.
2. בנוסף, כיוון שחקירה בחשד לרשלנות רפואית מתמקדת בנושאים סבוכים הדורשים מומחיות מקצועית, יש צורך בסיוע מקצועי צמוד לחקירה. לפיכך, בחקירה מעין זו, חיוני למשטרה לפעול בשיתוף פעולה הדוק עם רופא, המומחה בתחום.
3. אולם, במקרים רבים קיים קושי לאתר רופא מומחה, שיוכל ויהיה מוכן לסייע בחקירה. הניסיון מלמד כי בפועל, קיימת בעיה קשה להשיג עדות מרופא בתיק שבו מתנהלת חקירה נגד רופא אחר, וזאת הן משום הסתייגותם של רופאים מלהעיד נגד חבריהם למקצוע, והן משום הנטל שהדבר מטיל על רופאים אלה - מבחינת זמן ומאמץ ; מה גם, שככלל, אין הרופאים מקבלים תמורה עבור סיועם.
4. לפיכך, כדי שניתן יהיה לקיים חקירה נאותה בנושאים אלה, הושג סיכום עם מנכ"ל משרד הבריאות בדבר נוהל עבודה משותף, כמפורט להלן :
 - א. אם הוגשה למשטרה תלונה בגין רשלנות רפואית, תוכל המשטרה לפנות במקרים המתאימים למנכ"ל משרד הבריאות בבקשה שיוקצה מטעמו מומחה רפואי לצורך ליווי החקירה המשטרתית, ובמידת הצורך גם לצורך הופעה בבית המשפט.
 - ב. אם הוקמה על ידי משרד הבריאות ועדת בדיקה, כמשמעותה בסעיף 21 לחוק זכויות החולה¹, בעקבות האירוע שבגינה הוגשה התלונה, יוקצה המומחה על ידי הגורם שמינה את הוועדה (מנהל המוסד הרפואי הנוגע בדבר, מנהל קופת החולים הנוגעת בדבר או מנכ"ל משרד הבריאות או מי שהוא הסמיכו לצורך כך) או על ידי מנכ"ל משרד הבריאות, מבין המומחים היושבים בוועדה.
 - ג. אם לא הוקמה על ידי משרד הבריאות ועדת בדיקה כאמור, יוקצה המומחה על ידי מנכ"ל משרד הבריאות, מבין המומחים הרפואיים הבקאים בתחום הרלוונטי לחקירה.
 - ד. משרד הבריאות יבחן את האפשרות לתגמל באופן כספי את המומחה שילווה את החקירה ואת המשפט, אם יתנהל.

¹ חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, ס"ח 327.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה 14.2 – ניהול הליך פלילי ומשמעתי נגד רופאים או בעלי מקצוע רפואי אחר בגין רשלנות מקצועית	
עדכון אחרון: ז' חשוון תשפ"ב, 13 אוקטובר 2021	27 יוני 1989; 15 יוני 1990; 16 אוגוסט 1994; 5 נובמבר 1995; 21 מרץ 1996; 1 ינואר 2003

ה. בכל מקרה שבו מתעורר על ידי גורמי הבדיקה במשרד הבריאות (מנכ"ל המשרד, נציב תלונות הציבור או חברי ועדת הבדיקה) חשד כי נעברה עבירה פלילית (בין ברשלנות ובין בצורה אחרת; בין שהוגשה תלונה ובין אם לאו) ייזום משרד הבריאות פניה למשטרת ישראל או לפרקליטות המדינה, כדי שתישקל האפשרות לפתוח בחקירה פלילית.

ו. כדי שקיומה של הבדיקה הפנימית לא יסכל את אפשרות החקירה הפלילית, פנייה בעקבות חשד לביצוע עבירה פלילית תהיה מיד עם התעוררות החשד ובמהירות האפשרית, ובעקבותיה יישקל האם להמשיך בבדיקה מטעם משרד הבריאות או להשעותה עד לסיום החקירה הפלילית.

ז. עוד סוכם, כי הפניית עניין המעלה חשד לביצוע עבירה פלילית למשטרה תלווה בהעתק לפרקליט המדינה, לידיעה.

ח. סירוב של רופא להופיע בפני ועדת בדיקה ולמסור את גרסתו לחשדות שהועלו נגדו תחשב, כשלעצמה, עבירת משמעת. בנוסף, במידה שתעמוד נגד הרופא ראייה לכאורה לכך שביצע עבירה פלילית או משמעתית, תהווה שתיקתו הצדקה לפתוח נגדו בהליך משמעתי על פי דין או להגיש נגדו תלונה למשטרה בשל חשד לביצוע עבירה פלילית, הכל לפי העניין ולפי החשדות המיוחסים לו.

ט. תשומת הלב מופנית לסעיף 21(ה) **לחוק זכויות החולה**, על פיו רשאי מנכ"ל משרד הבריאות לאפשר שימוש בפרוטוקול ועדת הבדיקה לצורך חקירה פלילית או הליך משמעתי, אם יפתח כזה בעקבות האירוע.

י. עם הגשת כתב אישום נגד רופא, יש לשלוח העתק ממנו ליועץ המשפטי של משרד הבריאות לשם הסקת מסקנות במישור המשמעתי. במקרים מתאימים, יש לנהוג כך גם לגבי בעלי מקצוע רפואי או פרה-רפואי אחר.

יא. גם אם מחליט פרקליט המחוז לסגור את התיק הפלילי, ולא להגיש כתב אישום נגד הרופא, יש להודיע על כך ליועץ המשפטי של משרד הבריאות. במקרה מעין זה, ראוי כי פרקליט המחוז יחווה דעתו באשר להיבט המשמעתי שבתיק.

יב. בדרך כלל, קובלנה משמעתית נגד רופא תוגש רק לאחר תום ההליך הפלילי או לאחר קבלת הודעה מפרקליט המחוז כי לא יקויים הליך פלילי; ראו עניין **פלוגי**², וכן ראו סעיף 61א **לחוק שירות המדינה (משמעת)**³, אשר חוקק בעקבות פסק דין זה.

² בג"ץ 74/69 פלוגי נ' בית-הדין למשמעת של עובדי המדינה, פ"ד כג(2) 421 (1969).

³ חוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג-1963, ס"ח 50.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה 14.2 – ניהול הליך פלילי ומשמעתי נגד רופאים או בעלי מקצוע רפואי אחר בגין רשלנות מקצועית	
עדכון אחרון: ז' חשון תשפ"ב, 13 אוקטובר 2021	27 יוני 1989; 15 יוני 1990; 16 אוגוסט 1994; 5 נובמבר 1995; 21 מרץ 1996; 1 ינואר 2003

יג. יחד עם זאת, במקרים קיצוניים וחמורים במיוחד, יכול המנהל הכללי להגיש קובלנה משמעתית נגד רופא גם טרם סיום ההליך הפלילי, וזאת בתיאום מוקדם עם פרקליט המחוז או עם פרקליט המדינה.

יד. הגשת קובלנה משמעתית, עוד טרם סיום ההליך הפלילי, נדרשת לעתים, שכן לפי סעיף 44א לפקודת הרופאים⁴ ניתן להתלות רשיונו של רופא החשוד כי גרם ברשלנות חמורה למותו של אדם או לפגיעה חמורה בו, למשך ששה חודשים בלבד. תקופה זו איננה ניתנת בדרך כלל להארכה. רק אם הוגשה נגד הרופא קובלנה משמעתית, ניתן, לפי סעיף 44ב לפקודה הרופאים, להאריך את תקופת התליית הרשיון עד למתן החלטה בקובלנה. הליך משמעתי מעין זה ייפתח בתיאום עם פרקליט המחוז, אשר בידיו הראיות בעניין הנדון, ואשר בסמכותו להחליט אם להעמיד את הרופא לדין פלילי.

טו. יש להדגיש כי הגשת כתב אישום, כשלעצמה, איננה מאפשרת התליית הרשיון מעבר לששה חודשים.

טז. לפיכך, במקרה שבו קיימת הצדקה להתלות רשיונו של רופא מעבר לששה חודשים, תוגש קובלנה משמעתית, גם אם טרם נסתיים ההליך הפלילי. במקרה כזה, עם תום ששת חודשי התליית הרשיון, יוכל המנהל, על פי המלצת הוועדה הקבועה בחוק, להורות על המשך התליית הרשיון עד לתום ניהול ההליך המשמעתי, וזאת מכוח סמכותו לפי סעיף 44א לפקודה.

יז. חשוב להקפיד כי התליית הרשיון לא תעשה כל עוד לא נתאפשר לרופא הנדון להשמיע את כל טענותיו בפני מנכ"ל המשרד, בעל סמכות ההתליה.

יח. בכל מקרה של הרשעה או זיכוי של רופא או בעל מקצוע רפואי או פרה-רפואי אחר בעבירה של רשלנות מקצועית, יש להודיע על כך בהקדם האפשרי ליועץ המשפטי של משרד הבריאות, כדי שניתן יהיה לשקול את השלכות ההרשעה או הזיכוי על ההליך המשמעתי. לדיווח תצורף גם התייחסות מצד פרקליט המחוז לשאלת ההעמדה לדין משמעתי.

יט. בדומה, יש לדווח ליועץ המשפטי של משרד הבריאות על הגשת ערעור ועל פסק דין בו.

⁴ פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976, נ"ח 594.